Nr. 4. 7 Czerwca 1885. Rok I.

Wychodzi podczas pory kąpielowej,
począwszy od połowy Maja, do połowy Września, w każdą niedzielę.

PRZEDPŁATA
na cały sezon kąpielowy wynosi:
w Krynicy . . . 2 złr. 30 ct.
z przesyłką poczt. 2 „ 50 „
za granicą . . . 3 „ — „
Numer pojedynczy w Krynicy kosztuje 14 centów.

KRYNICA

Pismo poświęcone sprawom polskich zdrojowisk.

REDAKTOR i WYDAWCA:
Inżynier BRONISŁAW BABEL w Krynicy.

Przedpłatę frankowaną
przyjmuje Administracya tygod. „*Krynica*“ w Krynicy, tudzież wszystkie urzęda pocztowe.

INSERATY przyjmują się, za opłatą od miejsca wiersza drobnym drukiem (petit) po 6 ct.

BIURO
Redakcyi i Administracyi
jest w Krynicy, w oficynach „Willi Ułana“ i „Willi białego Orła“

KALENDARZ TYGODNIOWY: 7) Niedziela druga po Zielonych świętach Roberta. — 8) Medarda B. — 9) Prima i Felicyana. — 10) Małgorzaty kr. Szew. — 11) Barbary Ap. — 12) Serce Jezusa Onufr. — 13) Antoniego z Padwy 14. Niedziela trzecia po Zielonych świętach Bazylego B. W.

C. k. Komisya zdrojowa w Krynicy.

Nie wszystkim wiadomo, iż istnieje tu komisya zdrojowa, której zadaniem jest: staranie się o upiększanie zakładu, utrzymywanie wszelkich zakładów ogrodniczych, dróg, chodników, czytelni, wypożyczalni książek, utrzymywanie dobrej muzyki kąpielowej, i t. p. Na opędzenie kosztów z tem wszystkiem połączonych, ma ta Komisya do dyspozycyi fundusze zebrane z taks kuracyjnych i opłat na muzykę.

Z użycia tych funduszów, obowiązaną jest Komisya zdrojowa, zdawać publiczne sprawozdania, połączone z bilansem kasowym przychodu i rozchodu funduszów. Takie ostatnie sprawozdanie za lata 1877, 1878, 1879 i 1880, mamy przed sobą. Nowszego sprawozdania nie ma dotąd, ma być jednak wkrótce ogłoszone.

Abyśmy poznali działalność Komisyi zdrojowej, wyjmujemy z tego sprawozdania, ogłoszonego drukiem w roku 1880 — chociaż już tak dawnego, ważniejsze ustępy. Spodziewamy się jednak wkrótce podzielić z Czytelnikami sprawozdaniem tej Komisyi z lat bliższych.

Sprawozdanie, o jakiem piszemy, opiewa:

C. k. Komisya zdrojowa w Krynicy, ustanowiona reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 20 maja 1876, l. 2422, celem wspierania Zarządu w dążeniach do rozwoju i podniesienia Zakładu zdrojowego w Krynicy, ukonstytuowała się na zasadach instrukcyi rozporządzeniem c. k. galic. Dyrekcyi Lasów i domen z dnia 7 czerwca 1877, l. 7037 wydanej, na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 1877 odbytem — a następnie na posiedzeniu 14 lipca 1877 r. uchwaliła regulamin czynności swoich. — Komisya zdrojowa odbyła w czasie od r. 1877 do 1880. 20 posiedzeń, załatwiła 212 spraw odnoszących się tak do własnego, jakoteż do poruczonego zakresu działania, ogółem Komisya zdrojowa starała się, o ile to przy częstem zapadaniu na zdrowiu jej przewodniczęcego Pana c. k. Starosty Nowo-Sądeckiego Barona Lewartowskiego, który kierunek wszelkich czynności sobie wyłącznie zastrzegł, było możliwe.

Czynności Komisyi zdrojowej obejmują sprawy poruczonego i własnego zakresu działania. Pod względem poruczonego zakresu działania, Komisya zdrojowa jako organ doradczy c. k. Zarządu dla spraw ogólnej administracyi Zakładu zdrojowego, nieomieszkała udzielać opinii swojej, na czynione jej zapytania i przedkładać wnioski dążące do podniesienia Zakładu zdrojowego.

Własny zakres działania Komisyi zdrojowej, stanowią sprawy odnoszące się do upiększenia Zakładu i uprzyjemnienia pobytu gościom zdrojowym.

Fundusze na te cele, Komisyi zdrojowej przekazane, stanowią taksy kuracyjne i muzyczne, tudzież dochody z czytelni.

Taksy pobierane wynosiły od roku 1877 do 1879 po 4 złr. 50 ct. od zamożniejszych, a po 2 złr. 25 ct. w. a. od uboższych gości kąpielowych. Z powodu niedostateczności tego funduszu, podniesiono te opłaty za przyzwoleniem c. k. Namiestnictwa z 13 maja 1880, l. 4872/prs. od r. 1880 na 6 zł. i 3 zł. od osoby.

Załączony bilans rachunkowy przedstawia liczbę gości opłacających taksy zdrojowe, osiągnięte dochody, tudzież wydatki z takowych poczynione.

Ważniejsze upiększenia, ulepszenia i udogodnienia, jakie Komisya zdrojowa w tym okresie przy zwykłych corocznych dość znacznych kosztach administracyi uskuteczniła, wyszczególniają się tu następująco:

W roku 1877.

1. Ułożono trotuar z płyt kamiennych 1·50 mtr. szeroki, 168½ mtr. długi, od mostu przy łazienkach, aż do hotelu pod 3 różami.

2. Przeniesiono drewnianą altanę, w której muzyka grywała, ze środka Zakładu, do parku i ustawiono takową na „Edwardówce“ — natomiast

3. Wybudowano nowy pawilon dla orkiestry

w Zakładzie, konstrukcyi żelaznej powszechnie za bardzo gustowny uznany.

4. Założono kilkaset metrów nowych ścieżek w parku i sprawiono nowy przyrząd do skrapiania promenad.

W roku 1878.

5. Ułożono trotuar jak pod 1), 318½ mtr. długi od budynku „pod Topolami“ aż do hotelu Krakowskiego prowadzący.

6. Sprawiono nową pompę do źródła wody słodkiej „na Janówce“ z ozdobnem nakryciem.

7. Wyreperowano ścieżki i mostki w parku 34 hektary wynoszącym, przez powódź w r. 1877 zniszczone.

8. Sprawiono dwa portrety Cesarza Franciszka Józefa i Cesarzowej Elżbiety, większych rozmiarów, w ozdobnych złoconych ramach, dla upiększenia sali konwerzacyjnej.

9. Sprawiono nową figurę terrakotową do fontanny.

10. Zakupiono od c. k. Instytutu wojskowego geograficznego w Wiedniu, nową kartę wyniosłości Krynicy i jej otoczenia. (Höhen Carte).

11. Powiększono księgozbiór wypożyczalni 227 dzieł w języku polskim wynoszący, pod Zarząd Komisyi w jesieni 1877 oddanej, przez zakupno nowych 167 dzieł celniejszych pisarzy.

W roku 1879.

12. Nabyto na własność budynek na oranżeryę kwiatową.

Sprawiono:

13. Tablicę metalową do regulacyi zegarków wedle kompasu.

13. Wózek na rysorach do wożenia chorych.

15. Portrety jak pod 8), Następcy tronu Rudolfa i Arcyksięcia Karola Ludwika, dla upiększenia sali konwersacyjnej.

16. Pomnożono wypożyczalnię książek: a) przez zakupno 300 dzieł w języku polskim, b) przez uzyskany od Pana Juliusza Sieglera z Eberswaldu, c. k. Dyrektora dóbr — dar 60 tomów książek w języku francuskim.

W roku 1880.

17. Sprawiono drugi wózek do wożenia chorych.

Sprawiono:

18. 24 nowych ławek żelaznych ogrodowych, 1 stół żelazny i 6 stołów drewnianych, olejną farbą malowanych na promenady.

19. 6 kolumn żelaznych pod latarnie, i ozdobną żelazną galeryjkę do ogródka między „Topolami“ i „Szwajcarem“.

20. 5 słupów żelaznych z emaliowanemi tablicami do oznaczenia partyj parkowych.

21. 6 straganów, 4 stoły i 8 stołków do sprzedaży pieczywa, jarzyn i t. p., za opłatą na korzyść funduszu taks zdrojowych.

22. Przyrząd do ogrzewania wody mineralnej dla gości zdrojowych.

23. Kamienną ławkę pamiątkową do zakątka J. I. Kraszewskiego. Założono około takowej przeszło 500 mtr. nowych ścieżek, wysadzono około 450 drzewek i krzewów.

24. 2 lustra większych rozmiarów w złoconych ramach do sali konwerzacyjnej.

25. Szafę na akta Komisyi zdrojowej, tudzież hektograf.

26. Zniesiono zwyczaj grywania gościom przyjeżdżającym i odjeżdżającym serenad za opłatą i pomnożono orkiestrę o 3 członków.

27. Rozszerzono pomieszkanie orkiestry, przez dobudowanie kuchni i sprawiono 20 nowych łóżek dla muzykantów, tudzież uzupełniono pościel dla tychże, z powodu pomnożenia członków orkiestry o 3 ludzi.

28. Obsadzono ścieżkę prowadzącą do Słotwin drzewkami, tudzież drogę powiatową przez Zakład prowadzącą drzewkami i głogiem.

29. Zapłacono koszta wydawnictwa listy gości zdrojowych za lata 1876, 1877, tudzież za rok 1880.

30. Sprawiono drugą szafę na książki do czytelni.

31. Zapłacono resztę należytości za książki w r. 1879 zakupione i pomnożono księgozbiór wypożyczalni o 27 nowych dzieł w języku polskim.

Liczba dzieł wynosiła z końcem roku 1877, w którym wypożyczalnia przeszła pod Zarząd c. k. Komisyi zdrojowej 227 dzieł.

W latach 1878, 1879 i 1880 pomnożono księgozbiór o 554 „

książek, tak, że obecnie wypożyczalnia posiada wedle katalogu . . . . **781** dzieł w języku polskim, francuskim i angielskim“.

Bilans kasowy przychodu i rozchodu funduszu taks zdrojowych Zakładu zdrojowo-kąpielowego w Krynicy za lata 1877, 1878, 1879 i 1880.

Oznaczenie rubryk	W roku							
	1877		1878		1879		1880	
	kwota w walucie austr.							
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
1. Fundusz kuracyjny	2360	50	2181	15	2702	70	4287	—
2. Dochód z biblioteki	155	—	346	10	181	47	158	56
3. Fundusz muzyki .	2840	—	2702	50	3298	75	4273	50
4. Przychody nieprzewidziane (zaliczki) .	310	30½	1082	15	674	23	124	55
Łącznie	5665	80½	6311	90	6857	15	8843	61
Do tego początkowy stan kasy	885	02½	76	58	91	69	995	90½
Ogółem	6550	83	6388	48	6948	84	9839	51½

Oznaczenie rubryk	W roku							
	1877		1878		1879		1880	
	kwota w walucie austr.							
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
ROZCHÓD.								
1. Płace stałe i renumeracye . .	667	—	565	—	691	—	698	50
2. Wydatki kancelaryjne	94	40	57	65	4	31	87	66½
3. Utrzymanie ścieżek, klombów, kwiatów itd.	515	61½	754	76½	555	43	1001	87½
4. Nowe zakłady i upiększenia . .	563	81	635	02	131	88½	762	98
5. Sprzęty i rekwizyta ogrodowe .	48	52	216	08	332	58	956	57
6. Budynki i utrzymanie tychże .	1672	38½	92	72½	611	40	371	52
7. Biblioteka i czytelnia	145	12	529	39	330	81	628	71
8. Utrzymanie orkiestry	2457	40	2424	81	2530	41	3983	80½
9. Nieprzewidziane wydatki (zwroty zaliczek)	310	—	1021	35	765	11	543	63
Łącznie	6474	25	6296	79	5952	93½	9035	25½
Do tego pozostałość kasowa z końcem roku	76	58	91	69	995	90½	804	26
Wyrównanie	6550	83	6388	48	6948	84	9839	51½

Wiadomości urzędowe Zarządów zdrojowisk.

Krynica.

Opłaty zdrojowe wynoszą na cały sezon od osoby: Taksa kuracyjna I. kl. 3 złr. — za muzykę 3 złr. — Taksa kuracyjna II. kl. 1 złr. 50 ct. — za muzykę 1 złr. 50 ct. Dzieci gości zdrojowych do lat 10, służba gości i ubodzy są od opłat zdrojowych uwolnieni.

Czytelnia gazet w sali łazienek mineralnych: abonament od osoby na sezon 1 złr. 50 ct.

Wypożyczalnia książek w łazienkach mineralnych, ma dzieła w języku: polskim, francuskim, niemieckim i angielskim. Opłata miesięczna od biorących 1 dzieło, 1 złr. — dwa dzieła 2 złr. — Kaucya 5 złr.

Ceny kąpiel:	Od g. 6 ran. do 2 po połud.		Od g. 4 do g. 6 wieczór	
	złr.	ct.	złr.	ct.
I. W gmachu łaziebnym głównym.				
Kąpiel mineralna wanienna metodą Schwartza ogrzewana dla dorosłych . . . . Kl. I. .	—	90	—	90
„ „ „ „ II. .	—	70	—	50
Kąpiel dziecięca obok kąpieli dla dorosłych	—	35	—	30
Kąpiel mineralna nasiadowa . . .	—	20	—	—
„ „ natryskowa ogólna .	—	80	—	—
„ parowa (łaźnia słowiańska) . .	—	70	—	—
II. W chodniku krytym.				
Kąpiel gazowa z kwasu węglowego .	—	50	—	50
III. W łazienkaeh borowinowych.				
Kąpiel żelazna borowinowa Kl. I. .	1	60	1	60
„ „ „ „ II. .	1	30	1	10
„ „ „ dla dzieci .	—	80	—	70
„ „ „ na nogi .	—	—	—	30
„ „ „ na ręce .	—	—	—	20
Okład borowinowy	—	—	—	6
Kąpiel zwyczajna Kl. I. . . .	—	50	—	50
„ „ „ II. . . .	—	35	—	35
IV. Kąpiele rzeczne.				
W zbiorniku lub natryskowe . .	—	15	—	15
V. Dodatki do kąpiel.				
2 litry odwaru igliwiowego . . .	—	10	—	10
Za użycie prześcieradła kąpielowego .	—	10	—	10
„ „ ręcznika	—	6	—	6

VI. Zakład hydryatyczny (wodoleczniczy): przy samoistnej kuracyi, kompletna procedura (tygodniowy bilet) 1 złr. dziennie, cały bilet (tygodniowy) 7 złr. — Przy kuracyi uzupełniającej: Kąpiel wanienna 40 ct., w basenie 20 ct., nasiadowa 20 ct., opakowanie 20 ct., mięszenie 20 ct., natrysk 15 ct.—Ręcznik 10 ct., prześcieradło 6 ct., koc wełniany 20 ct., za jednorazowe użycie. — Kierownik hydroterapii: Dr. Ebers.

Ceny pomieszkań w domach rządowych lub prywatnych są: od 20 ct. do 2 złr. dziennie za pokój. Ceny stosują się do położenia i urządzenia mieszkania. Najdogodniej wybrać mieszkanie za przybyciem do Krynicy, co wielka ilość mieszkań ułatwia.

Powozy, fiakry i wózki góralskie przy dworcu koleji w Muszynie. Cena od 1 złr. 50 ct. do 5 złr.

Biuro wywiadowcze udziela bezpłatnie wszelkich wyjaśnień.

Ruch pociągów na stacyi Muszyna-Krynica ważny od 1 czerwca b. r — Przychodzą do Muszyny-Krynicy: pociąg osobowy o godzinie 8·05 rano; poc. miesz. o godz. 11·55 przed południem; poc. osob. o godz. 7·07 wieczór — Odchodzą z Muszyny-Krynicy poc. osob. o g. 6·10 rano; poc. miesz. o godz. 2·20 po południu; poc. osob. o godz. 8·13 wieczór.

Korespondencye z polskich zdrojowisk.

Krynica, 4 czerwca.

Świat zajęty jest przecież Krynicą, a to nawet do tego stopnia, że się sili na wymysły rozmaitego rodzaju, aby tylko mówiono o niéj. I tak ostatnimi czasy dowiedzieliśmy się tutaj, iż mówią po szerokim świecie — a świat ten jest tak łatwowierny — jakoby w naszym zakładzie zdrojowym panowała ospa! Szkoda tylko, iż plotkarze nie wymyślili jeszcze jakiej innej choroby, aby była przecież para dolegliwości. Byliśmy zdziwieni tymi wieściami. Po krótkim jednak namyśle przestaliśmy się dziwić, wiedząc, ilu tu mamy przyjaciół, opiekujących się nami. Wszakże my tu mamy kilkanaście pięknych pań i panienek, a czyżby one tu zostały, gdyby była ospa. A tymczasem nasze panie bawią się wybornie, podczas pięknej pogody, w strojach skromnych, bo wykwintnie wystąpią dopiero w pełnym sezonie.

Otóż i obawa moja znikła, iż nie będę miał o czem pisać. Świat poczciwy dostarczy znowu tematu skłopotanemu korespondentowi.

Ważniejszą jest wiadomość, iż pomimo fałszywych pogłosek rozsiewanych o Krynicy, goście jadą. Zamówień na mieszkania jest dosyć — więc ospy jakoś się nie boją! A może są to sami tacy, którzy się zaasekurowali przeciw ospie! Nie wiemy tego.—

Opowiadają sobie jednak u nas dosyć głośno, że podobno są jacyś lekarze — lecz nie w Krynicy, którzy rozsiewają fałszywe pogłoski o ospie. Nie dajemy jednak temu wiary. Mieliżby lekarze zamienić swoje języki, mające z obowiązku mówić prawdę— na języczki miejskich plotkarek? To znów musi być ploteczka. Ale dosyć o tem. Przejdźmy do innych rzeczy.

Krynica zaczyna się ożywiać coraz bardziej przybywającymi codzień świeżymi twarzyczkami. Pogoda nam sprzyja — a nasza dziatwa szkolna korzystając z tego, w drugi dzień zielonych świąt urządziła sobie majówkę na Słotwince. Za dziatwą szkolną pójdą może i starsi i zaczną się powoli krzątać około urządzania rozmaitych wycieczek, balów itp. Jest już zapowiedzianych kilka koncertów, odczytów itd.

Wspomnimy jeszcze, że kominy łazienkowe zieją już dymem od dłuższego czasu. Rozpoczął się bowiem sezon kąpielowy, więc i kominy zbudziły się ze snu zimowego do pracy.

Komitet ogrodniczy, kończy już swoje prace w parku. Porobiono tam wiele pięknych rzeczy, które będą miłą niespodzianką dla gości kąpielowych. Możnaby wiele jeszcze zrobić, lecz brak środków pieniężnych stoi na zawadzie. Powoli jednak, da się to zrobić i wkrótce park nad źródłem głównem, będzie rzeczywiście uporządkowany i piękny w całem słowa znaczeniu.

Radzilibyśmy komitetowi ogrodowemu, aby z czasem postarał się o kilka figur terrakotowych, i takowe poustawiał chociaż koło głównej promenady

parkowej. Takie figury ożywiałyby wielce piękną partyę zdrojowiska.

Dowiadujemy się również, iż rząd przeznaczył na rok bieżący, jako pierwszą ratę, 50.000 złr. na budowę domu zdrojowego. Roboty rozpoczną się niebawem i prawdopodobnie nie potrwają długo, a niechaj się rozpoczynają z życzeniem od nas „Szczęść Boże"!

Za kilka dni przyjedzie kąpielowa muzyka, pod dyrekcyą p. Wrońskiego. Będzie weselej — a reuniony rozruszają nas zapewne więcéj, niż w latach przeszłych, spodziewamy się bowiem większego napływu mężczyzn, dosyć tu pożądanych. Więc przybywaj rodzie męzki, a przyjmiemy cię z otwartymi rękami. Nie bądź jednak tak zarozumiałym, nie wyobrażaj sobie, że to koniecznie piękne rączki naszych pań być muszą.

Szczawnica, 2 czerwca.

W tutejszym zakładzie zdrojowym, w pobliżu brzegów Dunajca, prawie u stóp pięknych skał pienińskich położonym, a od 20 maja otwartym, budzi się coraz większe życie. Do wieczora dnia wczorajszego, w księdze zakładowej, zapisano 75 gości zdrojowych, tworzących 40 drużyn (partyj), a w tej liczbie 42 mężczyzn, 24 kobiety i 9 dzieci. — Z lekarzy oprócz Dra Ściborowskiego lekarza zakładowego, są już Dr. Gumowski z Krościenka i po raz pierwszy przybyły Dr. Teodor Pawlicki, zamierzający podobno stale się osiedlić w Szczawnicy.

Akademia Umiętności nie szczędząc nakładu, stara się zakład górny pod jej zarządem pozostający, coraz więcej rozwijać i doprowadzać do stanu odpowiadającego dzisiejszym wymaganiom i dorównywującego choć w części celniejszym zakładom zagranicznym.

Od czasu objęcia przez Akademią zarządu, prócz odpowiedniejszego urządzenia wewnętrznego i umeblowania wygodnego mieszkań zakładowych, przybył okazały dworzec gościnny, mieszczący prócz obszernej sali balowej i do przedstawień teatralnych, czytelnię, salę jadalną, cukiernię i t. d. Prawdziwem dobrodziejstwem dla Szczawnicy, która nie miała za nadto spacerów, jest piękna, blisko kilometr długa a 8 metrów szeroka — ocieniona drzewami — droga spacerowa dla pieszych, łącząca zakład górny z Miodziusiem.

W roku przeszłym zrobiono chodnik prowadzący od dworca gościnnego, po za domem Dra Trembeckiego i restauracyą, do kaplicy. Bazar przed dwoma laty wybudowany służy na pomieszczenie sklepów. Inne ulepszenia pomijamy, wspomnieć jednak wypada o budowie kościoła parafialnego, mającego pomieścić przeszło 1000 osób, budowanego podług planu p. Eliasza. Mury tego kościoła są już prawie do połowy wysokości wyprowadzone.

W zakładzie dolnym na Miodziusiu, którego budynki zębem czasu dotknięte zostały, łazienki stanowiące ciemną stronę Szczawnicy, obecny dzierżawca Miodziusia pan Mieczysław Tomanek stara się jak może restaurować. Oprócz odpokostowania wanien; przyobiecał pan Tomanek kilka łazienek tak urządzić, aby odpowiadały wymaganiom osób przyzwyczajonych do komfortu zagranicznego. Kąpiele natryskowe czyli tusze w obszernym budynku postawionym na gruncie będącym własnością p. Tomanka, można powiedzieć, że wszelkim wymaganiom odpowiadają. Drugie natryski znajdują się obok ogrodu dawnych właścicieli Szczawnicy, trzecie zaś letnie w łazienkach na Miodziusiu. Przy prześlicznej porze czasu jaką mamy obecnie, spodziewać się należy, że życie w zakładzie ze względu na coraz liczniejszy zjazd gości rozwijać się będzie.

Iwonicz, 3 czerwca.

Pomimo zwodniczej pogody i niezwykle o tej porze zimnych poranków i wieczorów, do zakładu przybyło 52 rodzin ze 123 osób złożonych, które też zaraz rozpoczęły kuracyą. Zakład tutejszy przyozdobiony jest na tegoroczną porę kąpielową w rozliczne kląby kwiatowe, altany i szpalery drzew, a zaopatrzony w salę konwersacyjną w willi „Belweder" dla rozrywek towarzyskich w zamkniętem kółku. W tej sali pomieszczono nowy fortepian do bezpłatnego użytku członków Towarzystwa stanowiącego rodzaj kasyna, mającego oddzielną czytelnię czasopism krajowych i zagranicznych i t. p. co nie mało przyczynia się do uprzyjemnienia pobytu gościom kąpielowym. Wyborne towarzystwo muzyczne braci Auberów z Tarnowa rozpocznie nam przygrywać po 4 godziny dziennie już w niedzielę dnia 7. b. m.

W celach humanitarnych, kosztem właściciela urządzony dom ubogich o 12 łóżkach jest już obsadzony, a opiekę nad nim w r. b. objął lekarz zdrojowy Dr. Zygmunt Rieger radca zdrowia przy Namiestnictwie. Policyą zaś zdrowotną w zakładzie i dozór nad przedmiotami żywności sprawuje drugi lekarz zdrojowy Dr. Klemens Dębicki od wielu lat w tym zakładzie ordynujący.

Dyrekcya zakładowa nie szczędzi zabiegów nad przyozdobieniem tego już dziś idealnie pięknego Zdrojowiska i nosi się z myślą postawienia pomnika wskrzesicielowi i rzecznikowi wszystkich zdrojowisk krajowych, nieodżałowanej pamięci Dr. Dietlowi.

F. Wiśniewski.

Rymanów, 3 czerwca.

Nasz młody zakład kąpielowy rozwija się pomyślnie i z każdym rokiem zyskuje sobie coraz większą wziętość. Przyczyniają sie do tego bez zaprzeczenia tutejsze wody, nadzwyczaj obfite w sole jodowe, i coraz lepsze urządzenia w samym zakładzie Właścicielka Rymanowa hr. Stanisławowa Potocka, nie szczędzi kosztów i zabiegów, aby zakład podnosić z każdym rokiem na coraz wyższe szczeble doskonałości. Zrobiono już dosyć, lecz mamy wiele jeszcze pracy przed sobą, aby Rymanów stanął w rzędzie wielkich zakładów, odpowiadających wszelkim wymogom leczniczym.

Że jednak zakład się rozwija, najlepszym dowodem tego jest coraz bardziej zwiększająca się liczba osób, przybywających na kuracyą. Piękne bowiem położenie, znakomite wody, a przedewszystkiem uprzejmość samej właścicielki, przyciąga wiele osób, które mogłyby i gdzieindziej wyjechać.

Nie możemy się też skarżyć na drożyznę; — mieszkania i utrzymanie w ogóle, są tu bardzo tanie.

Nie możemy wam nic jeszcze donieść o tutejszem życiu kąpielowem, gdyż dopiero 1 czerwca rozpoczął się sezon. Zostawiamy to do przyszłej korespondencyi, a spodziewamy się, iż napływ gości zwiększy się niebawem.

Ze zdrojowisk zagranicznych.

Gleichenberg. *Od Dra Bulikowskiego* ordynującego w Gleichenbergu, otrzymujemy następującą wiadomość: W Gleichenbergu bawiło do dnia 21 maja 413 osób, a między tymi znajduje się Arcyksiążę Karol Salwator i małżonka jego Marya Immaculata z córką Maryą Antoinettą. Zarząd zdrojowiska porobił w tym roku znakomite ulepszenia lecznicze, nie szczędząc kosztów i trudów. Do dawnych trzech sal inhalacyjnych, przybyło 14 odosobnionych gabinetów inhalacyjnych; dalej: postawiono klosz pneumatyczny na wzór Reichenhalskiego, mieszczący 9 osób sprawiono 9 wanien systemu nowszego (Kalorisatorbäder) do kąpieli gazowych, a wreszcie Szwajcar wyrabiający żentycę, wyrabia także i kefir.

Ulepszenia te uskuteczniono na żądanie lekarzy. Nie podlega wątpliwości, iż wpłyną one znakomicie na rozwój Gleichenbergu, a służą równocześnie za dowód, jak zbawienne wydaje owoce, skojarzenie pracy władz administracyjnych zdrojowiska, z pracą lekarzy zdrojowych.

Z Maryenbadu piszą nam, że tam już bawi przeszło 1000 osób. Słyszeć też można przeróżne języki, jak polski, francuski, włoski, angielski, hiszpański, rosyjski itd. Tylko czeski język mało daje się słyszeć. Jestto rzecz smutna, tem bardziej, że Maryenbad należy rzeczywiście do kąpieli światowych. Bawi tu pruski książę Fryderyk Karol.

W Meranie urządzono d. 14 maja illuminacyę, na cześć księcia bawarskiego Dra Karola Teodora. Założone ognie na okolicznych górach, byłyby sprawiły uroczy widok, gdyby deszcz nie był przeszkodził. Książę przyjmował różne deputacye, dziękujące mu za jego humanitarną działalność w okolicy Meranu. Od kilku dni są tam ciągłe deszcze, a nawet burze, przy znacznie zniżonej ciepłocie. Ostatnia lista gości wykazuje znaczny przybytek osób w stosunku do roku przeszłego, o tym czasie. Goście kąpielowi odbyli dnia 9go maja, walne zebranie, na którem mieli wybrać trzech członków z pomiędzy siebie — zasiadających w komisyi zdrojowej. Nie wybrano jednak nikogo i posiedzenie spełzło na niczem.

W Francensbadzie od kilku dni są ciągłe deszcze i zimno, tak dalece iż goście uciekać muszą do Kurhauzu, czytelni, sal kawiarnianych itd., gdyż na chodnikach trudno się pokazać. Dnia 16 maja odbyła się zwykła uroczystość poświęcenia zdrojów.

Ustroń. W romantycznej okolicy na Śląsku, niedaleko od Cieszyna, leży miejsce kąpielowe Ustroń, znane od dawna, co napis na Kurhauzie wskazuje. Już w przeszłem stuleciu poświęconem było celom kuracyjnym. Dziś rozwija się coraz więcej. Ma ono pięknie urządzone łazienki i zakład do picia wód mineralnych, mleka, żętycy itp. Ten zakład zalecają w chorobach narządów oddechowych, żołądkowych, w cierpieniach reumatycznych i w chorobach kobiecych.

W Ems otwarto uroczystości sezonowe i zabawy dnia 25 maja, wspaniałem oświetleniem ogrodu (Kurgarten). Na dzień 28 czerwca zapowiedzianą jest „regatta“, do której współudziału zgłoszono się z wielu stron. Między innymi towarzystwo wioślarskie wiedeńskie, chciało wziąść udział w wyścigach wodnych. Odmówiono mu jednak współudziału, gdyż uroczystość ta jest narodową, niemiecką. Na drugi dzień po regacie, daje towarzystwo śpiewaków z Koloniji, wielki koncert.

Do Cieplic-Schönau, przyjechała 27 maja, królowa holenderska z księżniczką Wilhelminą na kuracyą. Na dworcu kolejowym ubranym kwiatami i zielenią, powitała królowę rada miejska Schönau, oraz liczna publiczność.

W Baden w Szwajcaryi, obchodzono bardzo uroczyście 10-letni jubileusz otwarcia tamtejszego domu zdrojowego.

Drobne wiadomości.

Szanowne Zarządy Zakładów zdrojowych w kraju, jak również i P. P. lekarzy prosimy o nadsełanie korespondencyi do naszego pisma, o co prosimy także i Gości kąpielowych naszych zdrojowisk.

P. P. lekarzy, ordynujących w zagranicznych zdrojowiskach, jak również i Publiczność polską bawiącą na kuracyi za granicą kraju, upraszamy o łaskawe nadsyłanie korespondencyj do naszego pisma. Bawiące bowiem rodziny w zdrojowiskach krajowych chętnie chciałyby mieć wiadomości o życiu kąpielowem polskich kolonij w zdrojowiskach zagranicznych.

Zarząd zdrojowy w Krynicy, rozwinął tego roku niezwykłą czynność. Porządkuje się bowiem oprócz zwykłych publicznych spacerów i miejsc takich, które zwykle

bywały lepiej utrzymywane — także i miejsca dawniej trochę zaniedbane. W ogóle powiedzieć można na pochwałę Krynicy, iż w kierunku upiększenia zakładu, zrobiono w tym roku wiele. Widocznie oprócz tutejszego zarządu, działa w tem i długoletni referent spraw krynickich przy dyrekcyi dóbr rządowych p. *Bilikowicz*, któremu miło nam tu wyrazić zupełne uznanie za odpowiedne i gorliwe prowadzenie spraw krynickich o ile one należą do administracyi rządowej. Nie zaprzeczamy, iż w kierunku upiększenia zakładu mamy jeszcze pole otwarte, lecz działając ciągle, możemy wkrótce osięgnąć świetne rezultata.

Tak sam objaw daje się spostrzegać również i u obywateli tutejszych, w obrębie ich prywatnych własności, co również z uznaniem podnosimy, a to tem więcej, iż prywatni właściciele domów, rozporządzają zwykle małymi środkami finansowymi. Szanownych obywateli tutejszych zachęcić tylko możemy do wytrwania na raz obranej drodze. Bądźmy przykładem dla obywateli izraelickich, którzy z małymi wyjątkami, są jeszcze niestety w tyle za nami — co jednak z czasem zmienić się może i powinno się zmienić.

W Szwoszowicach sezon kąpielowy rozpoczął się dnia 31 maja. Od tego dnia zaczną omnibusy przewozić gości z Krakowa do zakładu kąpielowego. Również można i koleją Transwersalną odjeżdżać dwa razy dziennie.

Dr. Jakób Blatteis, długoletni lekarz zdrojowy krynicki, a znany jako znakomity lekarz chorób kobiecych, przybył do Krynicy dnia 1go czerwca. Mieszka w domu „pod Jeleniem".

Dr. Lorentski, od kilku lat praktykujący w Krynicy, jako lekarz zdrojowy, przybył do Krynicy dnia 3go czerwca.

Faktorstwo w naszych zdrojowiskach, jest nadzwyczaj wstrętne. Może dałoby się przeciw temu napastowaniu ludzi strudzonych podróżą coś zaradzić. Celują w faktorstwie przedewszystkiem nasze żydki. Oni właściwie nie faktorują — gdyż zawsze ich ktoś prosi grzecznie o to, aby temu ktosiowi wskazali np. mieszkanie. Przecież idąc drogą, spotkawszy jaką panią, nie wypada odmówić jej grzecznej prośbie — więc też litościwi faktorzy, wpadają wkrótce w nałóg i z nałogu chodzą po ulicy, aby wyświadczać grzeczności gościom kąpielowym. Ów „nałóg grzecznościowy" posunął się w końcu do tego stopnia, iż tacy „grzeczni" panowie, narzucają się ze swoją grzecznością każdemu, czy jej kto żąda lub nie. Tak rozumują faktorzy. Mybyśmy zaś twierdzili, że w ogóle faktorstwo należy usunąć, czy ono pochodzi z tej lub owej przyczyny; faktorstwo nie powinno być cierpiane w zdrojowiskach naszych. W zdrojowiskach zagranicznych nigdzie nie znają takiego rodzaju faktorstwa jakie się u nas zagnieździło. Oprócz żydków, są jeszcze faktorzy z amatorstwa. Tym władza nic nie poradzi, lecz opinia publiczna i w ogóle publika, powinna sama wziąć w tem udział, aby takie amatorskie faktorstwo usunąć i sparaliżować. „Amatorzy" bowiem, jeszcze więcej mogą szkodzić wprost interesom publiki, która często nie zna stosunków miejscowych w zdrojowiskach, a wierzy tym panom, gdyż są to często ludzie, którym wypada wierzyć.

W Szczawnicy na czas pory kąpielowej, otwarto c. k. stacyę telegraficzną z ograniczoną służbą dzienną, dla powszechnego użytku.

Członkowie krynickiej kasy zaliczkowej odbyli w dniu 25 maja walne zgromadzenie, na którem oprócz sprawozdania Rady zawiadowczej i Dyrekcyi z obrotu kasy za rok 1884, przeprowadzono nowe wybory. Zarząd stowarzyszenia kasy zaliczkowej składa się obecnie z następujących osób: Rada zawiadowcza: Zygmunt Sokołowski, prezes; Bronisław Babel, wiceprezes; Jan Politowski, sekretarz. Członkowie: Pietruszewski, Muranyi i Inles. Komisya rewizyjna: Antoni Góralczyk, Antoni Maziarski; Zastępcy: Vogel i Langer. Dyrekcya: Hugo Nitribitt, Szczepan Ziemba i Władysław Gulbiński; Zastępcy: Eryk Wasiłowski i Alojzy Czyżyk. Protokół walnego zgromadzenia spisany został przez p. Dra Stanisława Bartmana c. k. notaryusza. Kasa zaliczkowa i oszczędności w Krynicy, rozwija się pomyślnie.

W Żegiestowie rozpoczął się sezon kąpielowy 1go czerwca i trwać będzie do końca września.

J. I. Kraszewski doznaje teraz o tyle ulgi w swem więzieniu w fortecy w Magdeburgu, iż mu wolno pod strażą żołnierza odbywać przechadzki po za murami twierdzy i w mieście.

Przepisy dla kąpiących się. Z praktycznych rad, zamieszczanych w *Kuryerze Warszawskim* przytaczamy następujące uwagi: Nadchodzi sezon kąpieli rzecznych, stawowych itp. Jakkolwiek kąpiel w zimnej wodzie jest nadzwyczaj zdrową dla organizmu, widzimy jednak, ile z tego źródła rozwija się chorób, kończących się niekiedy wypadkami śmierci. Hydroterapia wskazuje na ostrożności, jakie należy zachować przy zimnych kąpielach, a ponieważ jest dużo osób, które jakoby zdają się o nich nie wiedzieć powtarzamy tutaj szczegółowo punkt po punkcie: 1) unikać kąpieli przy najmniejszej niedyspozycyi, zwłaszcza jeżeli tej towarzyszy gorączka; 2) nie kąpać się wcześniej jak po dwóch lub trzech godzinach od przyjęcia ostatniego posiłku; 3) zapocenie nie przeszkadza, ale oddech powinien być zupełnie spokojny; 4) nie wchodzić do wody powoli, lecz przeciwnie zanurzyć się odrazu, ażeby uczucie zimna zostało odczute odrazu całem ciałem; 5) nie pozostawać w wodzie bezczynnym, lecz przeciwnie starać się przyspieszyć reakcyę ciepła ruchami ciała, pływaniem lub rozcieraniem członków; 6) nie zostawać w wodzie godzinami, lecz uciekać z niej w tej chwili, skoro tylko ogarnia nas zmęczenie od ruchów i zimno od wody: febryczne szczękanie zębami, wątpimy, żeby sprawiało komu rozkosz, a następstwa może mieć bardzo smutne; 7) wytrzeć ciało do sucha, aż do zaczerwienienia skóry, w celu ułatwienia odwrotnej cyrkulacyi krwi do skóry i organów, położonych na zewnątrz; 8) nie siedzieć, nie marudzić, lecz ubierać się prędko; 9) napić się szklankę zimnej wody, iść na spacer, chodząc dopóty, dopóki się nie dozna uczucia ciepła; 10) osoby krwiste, przed wejściem do wody powinny zmaczać głowę i piersi w okolicy serca. Zachowując te warunki, można rozpocząć kąpiel bardzo wcześnie — i kąpać się choćby do późnej jesieni, a nagrodą tego będzie doskonały apetyt, czerstwość ciała i umysłu.

Fałszywe pogłoski. Donoszą nam, że pewien pan w Muszynie rozsiewa fałszywe pogłoski o zdrojowisku krynickiem. Korespondent nasz w dzisiejszym numerze pisze również o rozsiewaniu fałszywych pogłosek w innych miastach o Krynicy. Nie chcemy temu wierzyć. Będziemy jednak dochodzić, czy to jest prawdą lub prostą bajką, gdyż takie fałszywe pogłoski szkodzić mogą bardzo zakładowi. Gdy będziemy mieli dane pewne, nie omieszkamy wymienić nazwiska rozsiewaczy fałszywych wieści, a prócz tego władza właściwa zrobi odpowiedni użytek, pociągając ytch panów do odpowiedzialności na drodze sądowej.

Majówka krynickiej dziatwy szkolnej odbyła się w drugi dzień Zielonych Świąt. Dziatwa bawiła się ochoczo pod przewodnictwem swego nauczyciela p. Konarskiego, a przy dziatwie — jak zwykle — bawili się i starsi.

Przeproszenie. Niedawno temu pewien artysta dramatyczny przybył z Paryża do jednego z miast prowincyonalnych we Francyi. Chociaż był to aktor z prawdziwym talentem, jednakowoż sztuka, w której po raz pierwszy w tem mieście wystąpił, była słaba, więc publiczność mszcząc się na aktorze, grającym główną rolę, wygwizdała go. Gdy tedy zaczęto ze wszystkich stron gwizdać w teatrze, aktor przez chwilę stał nieruchomy. Po uciszeniu się jednak chwilowem postąpił na przód sceny i z całej siły zawołał: Bydlęta! i uciekł. Wszczął się hałas ogromny. Publiczność żądała, aby ją aktor publicznie ze sceny przeprosił. Po niedługich korowodach wychodzi aktor ze scenę. Uciszyło się — artysta przemawia: „Panowie! powiedziałem, że jesteście bydlęta — to jest prawdą, teraz przepraszam—nie mam racyi...“ Wszyscy byli tem oświadczeniem zadowoleni.

Dyogenes lekarzem. Pytano się pewnego razu starożytnego greckiego filozofa Diogenesa, kiedy najzdrowiej jeść obiad. „Jeżeli jesteś bogaty—odpowiedział—jedz kiedy ci się podoba, jeżeliś biedny jedz kiedy możesz.

Amator małżeństwa. Do pewnego pana, zajmującego się kojarzeniem małżeństw, przybył młody człowiek.—„Mój panie, przychodzę do pana, bo chciałbym się ożenić z młodą, ładną i posażną panną, ot niechby miała z 5000 złr. w posagu“. „To zaraz zrobimy—odrzekł stręczyciel — daj pan tylko sto złr. na wpis“. „Zwarjowałeś pan czy co, żebym ja miał sto złr. teraz, czy ja byłbym taki głupi, abym się chciał żenić?

Ogólna lista gości.

Po dzień zamknięcia numeru tygodnika naszego, wykazują obce listy gości, następującą ilość osób, w bieżącym sezonie kąpielowym:

Aussee	82	osób
Arko	1.143	„
Baden-Baden . . .	11.049	„
Baden koło Wiednia .	1.756	„
Baden koło Zurychu .	2.135	„
Bilin	23	„
Cieplice-Schönau . .	996	„
Cieplice-Trenczyn . .	160	„
Eichwald	26	„
Elmeu . . .	411	„
Elster	265	„
Francensbad . . .	691	„
Gastein	108	„
Gleichenberg . . .	413	„
Gräfenberg . . .	152	„
Harkany	240	„
Iwonicz	123	„
Kaltenleutgeben . .	86	„
Karlsbad	7.059	„
Krapina-Teplitz . .	107	„
Krynica	136	„
Lipik	69	„
Marienbad . . .	1.403	„
Pyrmont	292	„
Reichenhall . . .	89	„
Reinerz	69	„
Szczawnica . . .	75	„
Tüffer	67	„
Wiesbaden . . .	23.383	„
Wildbad	400	„

Upraszamy szanowne zarządy zdrojowisk, o łaskawe nadsyłanie nam najdalej do środy w każdym tygodniu, swych wykazów, obejmujących bawiącą ilość osób w poszczególnych zdrojowiskach.

II. Lista gości zdrojowych w Krynicy

przybyłych od 29 maja do 4 czerwca 1885 r.

Liczba porządkowa	Imię, nazwisko i godność	Zkąd przybywa	Pomieszkanie	Ilość osób
17	**Piasecka Marya**, nauczycielka	ze Lwowa	pod Kościuszką	4
18	**Pilarska Emilia**, żona dyrek. kasy zaliczkowej	„ Lwowa	pod Pagatem	4
19	**Perla Israel**, kupiec	z Łagosy (Rosya)	u Nadla	1
20	**Geffner Ettel**, kupcowa		pod Łososiem	1
21	**Kopp Józefa**, wdowa po c. k. urzędniku . .	„ Krakowa	pod Pagatem	1
22	**Żurakowska Aleksandra**, właścicielka realności	„ Chlebówki Kij. g.	pod Złotą bramą	4
23	**Kwiatuszyńska Julia**, obywatelka	„ Krakowa	pod Trąbką	1
24	**Rauch Sabina**, żona fabrykanta	„ Sokala	pod Trąbką	2
25	**Tomaszewska Seweryna**, obywatelka . . .	„ Jeksic Król. pol.	pod Wisłą	1
26	**Tomaszewska Władysława**, obywatelka . .	„ Jeskic Król. pol.	pod Wisłą	1
27	**Bilińska Julia**, obywatelka	ze Lwowa	pod Białą różą	2
28	**Ładyżyńska Melania**, żona gr. kat proboszcza	z Beresca pow. Lisko	pod Trzema różami	1
29	**Blatteis Jakób**, lekarz praktykujący . . .	„ Krakowa	pod Jeleniem	7
30	**Jurke Karol**, obywatel	„ Warszawy	na Witoldówce	1

Liczba porządkowa	Imię, nazwisko i godność	Zkąd przybywa	Pomieszkanie	Ilość osób
31	**Mrowczyński Franciszek**, obywatel	z Warszawy	na Witoldówce	1
32	**Piasecka Stanisława**, obywatelka . . .	Byszów Galicya	pod Wisłą	1
33	**Reinusch Anna**, kupcowa	z Lomnicy (Czechy)	pod Potokiem	1
34	**Kurz Herman**, kupiec	„ Rzemienia Galic.	pod Ptaszkiem	1
35	**Romański Antoni**, właściciel ziemski . . .	„ Łąki	pod Wisłą	1
36	**Rappaport Teodor**, kupiec	„ Tarnowa	pod Potokiem	1
37	**Gabriel Karol**, kupiec	„ Bielska	u Hütla	1
38	**Turczyńska Marya**, żona urzędnika rachunkokowego	ze Lwowa	pod Zamkiem	1
39	**Małachowska Leopoldyna**, żona urzędnika do prowadzenia ksiąg gruntowych . . .	z Kęt	pod Szwajcarem	1
40	**Szydłowska Bronisława**, żona księdza gr. kat.	„ Podwołoczysk	pod Krakusem	1
41	**Rozen Hersch**, kupiec	„ Kipiler (Rosya)	u Braunowej	1
42	**Landau Mirel** kupcowa	„ Przeworska	u Braunowej	1
43	**Manowarda Zygmunt** c. k. oficyał poczty z rodziną i sługą	„ Lwowa	pod Lipami	4
44	**Blasband Hawe**, kupcowa	„ Dąbrowy	u Braunfelda	1
45	**Seidman Beile**, żona kupca	„ Horodeńki	u Braunfelda	1
46	**Bisker Sprince**, żona kupca	„ Kremnicy Woł. g	u Braunfelda	1
47	**Kizielewska Emilia**, właścicielka ziemska . .	„ Olszówki Gub. K.	pod Topolami	1
48	**Mastalska Zofia**, ...	„ „ „ „	pod Topolami	1
49	**Landauer Filip**, student	„ Sambora	pod trzema koronami	1
50	**Herschthal Józef**, kupiec z praktykantem . .	„ Krakowa	pod trzema koronami	2
51	**Homolacz Felicya**, żona askultanta . . .	„ Krakowa	pod Złotą bramą	1
52	Księżna **Morusi Teresa**, właścicielka dóbr .	„ Kustendzie Rum.	pod Złotą bramą	1
53	**Przecławska Anna**, córka obywatelska . .	„ Orzechówki G. K.	pod Złotą bramą	1
54	**Strom Józef**, weterynarz	„ Dębicy	pod Zamkiem	1
55	**Antoni Aieksandrowicz Barna**, teolog . . .	„ Wiednia	pod Zamkiem	1
56	**Rogozińska Jadwiga**, z córką	„ Krakowa	pod Zamkiem	2
57	Z hrabiów **Hardegg** hrabina **Baworowska** z trzema córkami i boną, właścicielka dóbr .	„ Wiednia	pod Orłem	6
58	**Janiszewski Heliodor**, emeryt sądowy . . .	„ Łodzi Gub. Piotrk.	pod Trąbką	1

Razem rodzin 42 . . . . . osób 69

Oprócz powyżej wyszczególnionych przybyło niekurujących się rodzin 8 . . . . . „ 10

Razem rodzin 50 . . . . . „ 79

Suma poprzedniej listy „ 20 . . . . . „ 57

Ogólna ilość od 15 maja do 4 czerwca rodzin 70 . . . . . „ 136

Odpowiedzialny redaktor Józef Pisz. Drukiem J. Pisza w Tarnowie.